

Abonamente:

Pe 3 luni: 7 R. 50 c.

IN CELELALTE ȚĂRI
ROMÂNEȘTI:

Pe trei luni: 15 Lei

ARDEALUL

(TRANSILVANIA)

Gazetă națională. Iese de trei ori pe săptămână.

Director: Dr. ONISIFOR GHIBU

Prim-Redactor: Dr. Ion Mateiu.

PLATA

PENTRU RECLAME
după
INVOCALĂREDACȚIA și ADMINISTRATIA
Chișinău,
Bijza Gogol' No. 39.

Cătră oastea României din Basarabia

Iubiți ostași,

A trecut mai bine de o săptămână de când sunteți în această țară, care v-a chemat s'o apărați de primejdie și s'o scăpați dela moarte. Știm că ați trecut bucuroși Prutul, deoarece simțiați că veniți la frații voștri, de cari de mult v-a despărțit soarta vitregă. Poate că ați rămas nemulțumiți de primirea care vi s'a făcut, poate că veți fi așteptat să găsiți în drumul vostru flori și brațe deschise, ca în Transilvania la 1916. Nu vă supărați fraților pentru primirea nu tocmai așa de calduroasă, de care v-ați împărtășit.

Să nu credeți, că sângele din vinele fraților noștri moldoveni s'a făcut apă. O nu, sângele lor e și astăzi ca și sângele nostru, dar ei bieții, până în acest moment încă nu și-au putut da bine seama de ce se petrece în jurul lor.

Să nu credeți că Moldovenii sunt lăpădați de neam. Nu, dar ei au fost prea copleșiți până acum de străini și de sub puterea lor ei nu s'au putut slobozi încă. Străinii au lucrat de zeci de ani ca să-i îndepărteze de neamul lor, ei le-au spus fel de fel de lucruri neadevărate despre România și despre neamul românesc, ca să-l desguste față de ele. Acum, în vremea din urmă ei le-au spus, că România vine să le ia pământul și libertățile câștigate. Ei au făcut totul ca să-i înverșuneze pe Moldoveni împotriva fraților lor — și din

nenorocire, ei au și izbutit până la un loc. Nimeni nu li-a spus niciodată Moldovenilor, vreo vorbă bună și frățescă despre România, așa că înverșunarea lor, se poate înțelege ușor. Dar să nu-i facem pentru aceasta răspunzători pe ei, ci pe aceia cari i-au dus în rătăcire. Dimpotrivă, să ne purtăm cu ei ca cu adevărații frați, căutând să-i aducem la calea adevărului, ceea ce dacă vom fi conduși de dragoste adevărată, nici nu va fi greu. Printre ofițerii moldoveni cei mai mulți sunt cu simțăminte bune, și ofițerii români vor găsi în ei prieteni adevărați cu cari vor putea lucra mână'n mână pentru aducerea soldaților la calea adevărului. Soldații cei mai mulți e adevărat că sunt atinși de boala bolșevismului rusesc, dar printr'o îndrumare bună și ei vor putea fi aduși să înțeleagă, că ajutorul frățesc este mai scump decât făgăduelile mincinoase ale străinului. Țăranilor cu cari veniți în atingere spuneți-le că n'ați venit să le luați pământul, căci deacum voi veți avea în satele voastre destul pământ — și dacă ei vor înțelege aceasta, vă vor îmbrățișa cu drag. Risiپیți minciuna sămănată de străini, înlăturați-i întunecul pe care li l-au băgat aceștia în cap — și Moldovanul va ajunge cel mai dulce frate. Arma din mâinile voastre este un mare lucru, dar să nu încercați să-l stăpâniți cu ea pe Moldovan —

țineți-o pentru străini. Pe Moldovan să-l câștigați cu dragostea. Dacă veți asculta acest sfat, veți cuceri în adevăr Basarabia, căci nici o armă nu este mai puternică în lume, decât dragostea. Ea toate le birue. Fericiți veți fi, dacă veți ști lupta și cu această armă sufletească, tot așa de bine, cum ați luptat cu armele voastre viteze împotriva dușmanilor neamului. Prin ea veți câștiga cea mai mare dintre toate biruințele. Dumnezeu să v' ajute!

Pe valea Cașinului
de I. U. Sorien.

Pe valea Cașinului
Albă floarea crinului, —
Da nu-i floare luminată
Ci e maică 'ndurerată.
Ochii de lumini cerești,
Doamna Țării Românești,
Fața ei ca faptul zilei.
Sufletul izvorul milei.

Buciumul pe culmi răsună.
Căpitunii oști adună,
Înlătute steagurile
Mișcă'n vai șiragurile,
Și cu furia furtunii
Codru'și mână'n foc păunii.
Doamna i vede alergând
Și rămâne suspinând.

Căți se duc voioși în foc
Și n'or mai veni de loc!
Câte lacrimi arzătoare
De maicute iubitoare,
Numai sufletul de mamă
Poate să le ție seamă,
Mama ce și pierdu odorul,
Numai ea le știe dorul!

D'alei, maică 'ndurerată,
Doamna noastră luminată,
Julea, lacrimile toate
Nu rămân nerăzburate.
Și mai bine azi suspin
Decât mâne lanț strein,
Mai bine jule pustie
Decât lanțul de robie!

Trăiască vitejii României, cari au cucerit vechea cetate moldovenească Tighinea (Bender) din mâinile bandelor de bolșevici.

Oastea României în Ardeal și Basarabia

15 August 1916 — 13 Ianuarie 1918.

Acum, când oastea României se află pe pământul Basarabiei, gândul mă poartă înapoi spre zilele neuitate, când aceași oaste trecuse vârfurile Carpaților, aducând Ardealului îndurerat solia desrobirii din întunecul temniței ungurești.

Cu câtă nerăbdare așteptam noi această zi a mântuirii. Căci mai bine de o mie de ani, Români din Ardeal, n'au cunoscut niciodată bucuria și fericirea pe care le dă unui popor o viață slobodă și neatârnată. Chinuri și dureri, amărăciuni și suferințe au fost partea noastră.

Împărații pe cari îi slujim cu credință, ne înșelau totdeauna, iar Ungurii, în ura lor nepotolită, căutau toate mijloacele prin cari să ne ferece în lanțuri și să ne stingă viața națională. Și atunci ne-am dat seama de adevărul cel mare, că mântuirea noastră n'o putem aștepta dela străini, ci dela cei ce sunt de-un sânge și de-o lege cu noi. Numai fratele, sora ori mama îți poate înțelege cu adevărat durerea care te arde, și tot numai aceștia sunt în stare să-ți sară și în ajutor spre a te vindeca și a-ți scăpa viața din primejdie.

Astfel pentru noi era limpede ca lumina soarelui, că — România este singura țară, în care ne putem pune nădejdele noastre. Și de aceea, când în 15 August 1916 oștile ei s'au ivit biruitoare în Ardeal, sufletele noastre s'au cutremurat de cea mai sfântă bucurie. Ungurii căutau atunci să ne întoarcă fața dela această oaste, îndemnându-ne prin vorbe viclene și amenințări grele să nu-i deschidem casele noastre, ci să ne părăsim vetrele și să ne ducem spre țara ungurească.

Dar nime nu s'a mișcat. Au fost luați cu șticurile atâția preoți, învățători și alți fruntași de-ai noștri, dar cei mulți au rămas acasă, ca să primească cu flori și cântece pe cei ce veneau în numele libertății naționale. Mă aflam atunci

acolo în satul meu de sub munte, și nu voi uita niciodată lacrimile fericirii cari străluceau în ochii norodului. Pentru ce se bucura?

Doar de-atâtea ori am auzit din gura Ungurilor cuvinte de hulă și de ocară la adresa României, cum au făcut și Rușii între Basarabeni; cunosteam și noi păcate vechi cari rodeau țara aceasta. În multe privințe noi Ardeleni stam mai bine, Avem oameni luminați, cinstiți și luptători neobosiți, aveam biserică și școala noastră românească, așezate pe temelile cele mai democratice, și mai ales aveam o țărâ-nime cu învățătură și cu pământ cum nu este în România. Cu toate acestea deriam să vedem România în Ardeal, căci prin aceasta să îmbrățișau frații despărțiți de atâtea veacuri și își uniau puterile în lupta biruitoare cu dușmanii noștri neîmblânziți. De aceea toate satele noastre i au întimpinat pe ostașii României în strigăte de veselie, casele s'au deschis primitoare cu mesele încărcate de hrană îmbelșugată, și nu era țărân, care să nu alerge cu carele și vitele sale spre a da ajutor armatei în lupta ei sfântă.

Această oaste, după un an de suferințe și de lupte vitejești, cari i-au câștigat lauda lumii întregi, vine acum și în Basarabia. A fost ea primită ca în Ardeal? Nu în tot locul, căci robia țarilor a întunecat mintea Moldovenilor, instrăinându-i de frații lor de sânge și de țara care le-a apărât prin atâtea veacuri viața, legea și limba strămoșească,

Țăranii moldoveni — ascultând și acum de dușmanii lor vechi ori de rătăciții născuți în mijlocul lor s'au arătat în multe părți nesimțitori și pe alocurea chiar neprimitori față de oștirea română. Mare și strigător păcat. Căci soldații României n'au venit aici ca niște potlogari bolșevici, cari să ardă și să prădeze, ci ca niște frați

buni cari să apere pământul și libertățile nouă ale țărănimii ajunse în grea primejdie.

Dacă Ardealul, care are un popor luminat și bun cunoscător al României, a săltat de bucurie, când a văzut armata ei, cu cât mai vărtos trebuie să se simtă fericită Basarabia, — unde robia a fost mai grea și cunoștința mai întune-

cată — de norocul cel mare de-ași vedea ocrotită viața tocmai prin armele României! Căci de bună seamă, apărarea fratelui e mai cinstită și mai statonică decât a străinilor.

Iată, frate Moldovene, pentru ce trebuie să iubești pe ostașul României! El e trimis de Dumnezeu să te mântuiască.

Moldovenii și oștirea României.

Primum dela un ostaș moldovan o scrisoare frumoasă, din care oricine se va putea încredința, ce simțiri sfinte a trezit în sufletele moldovenilor curajii oastea României venită în Basarabia. Din rândurile frumoase ale acestei scrisori să ve e bine, că unde țărani nu s'au lăsat duși în război de către dușmani, ci au ascultat glasul tainic al inimii lor, conștiința națională e puternică și încrederea în ocrotirea României est. neclintită.

Iată scrisoarea care va rămânea un minunat document al sufletului țărănilor moldoveni din aseste vremuri mari:

Înțelepciunea și-a zidit casă și și-a întărit turn.

Mari și nespūsă bucuri și lumina ni-a adus nouă Moldovenilor sora noastră România cu falnica sa oaste. Zioa zilii a sosit și criu nostru a înflorit. Tot Moldovanu înțelept astăzi poate râsufla ușor, văzânduși că s'apropie lumina sa și visul i s'împlinește ce l visa întru întuneric. Și noi Moldovenii Basarabeni și Nistrieni ne tragem viță de neam mari și cultural, din neamul cel mai fericit și mai vestit în lume, din neamul Latin, dar streinii cu țarizmul rusesc ni a adus la orbiciuni ca să nu ne cunoaștem sânguri pe sâne cini sântem și de undine trajim cini nei dușman și pe cini îl dori inima de noi. Astăzi e o dovadă mari, când lupii izrailului cel rătăcit viclenești ne rupia și ne dărma. Sora noastră România cu toiagul dreptății ni-au apărat. Cine poate să spu și să povestiască nespūsă bucurie a noastră că măcar cu o liacă de suflet am scăpat.

Astăzi ceriu și pentru noi să luminează și stea ne răsari cu venirea României.

Veniți frați veniți surori

Veniți rude doritori

Veniți Franțeji Italiani

Veniți frați Portugaleni

Mai ales ne rugăm fie

Sora noastră Românie

Veniți prietenii cu toții

Și ne scăpați de ceasul morții

Niamul nostru să 'nflorească

Și dușmanii să nu sporească.

Cojușna, anu 1918 Ianuarie 15 zile.

Soldatul Teodor Jiregi.

Studentii Moldoveni și idealul național.

Studentii moldoveni, de pe la universitățile rusești din Odessa și Chiev, înțelegând datoria la care-i cheamă vremea nouă a revoluției, au stăruit din toată inima să lucreze pentru trezirea poporului moldovenesc la viața națională. Ei au alcătuit societăți, cari prin membri lor făceau propagandă de luminare pe la sate. Munca lor n'a fost zadarnică. Studentii au înțeles foarte bine glasul zilelor de azi, când ropovediau fără teamă dreptul poporului românesc la viața liberă și neatârnată.

În vremea din urmă ei au tipărit trei strigări către Moldoveni în cari se ocupă de întâmplările petrecute între zilele de 6-13 Ianuarie. În cele din urmă două, ei înfierează batjocura cu voluntarii transilvăneni și caută să deșt pte pe moldoveni din rătăcirile în care i-au dus jidanii.

A treia vorbește despre sosirea armatei României în Basarabia. Studentii își dau sama de acest eveniment istoric și declară hotărât, că de-acum ei vor lupta pentru idealul național, adecă unirea tuturor Românilor.

Iată a treia strigare:

Moldoveni,

A sosit ceasul când toată suflarea moldovenească să

sârbeze ziua cea mai sfântă, mai luminată și mai fericită în viața noastră. Acum Dumnezeu întâiasidată a întins mâna sa de bunăvoință către neamul nostru. Viața poporului moldovenesc este acuma chezășuită pe veci. Mult am strădănit și am năcăjit de jugul străinilor. Dar dela începutul revoluției am suferit și mai mult chiar dela ai noștri Moldoveni potlogari, cari s'au folosit de întunerecul poporului nostru, îi făgăduiau toate bogățiile ceriului și pământului și aduce ură și dușmănie în el ca mai de grabă să se ucidă el singur. Nici o lumină adevărată n'a putut căpăta Moldoveanul nostru. Nici o gazetă moldovenească și rusească nu s'a făcut datorită sa sfântă față de norod. Cu una se îndeletnicia ele: a-prindeau focul anarhiei în toate părțile. Indușmăneau oamenii unul față de altul. Dădeau prilejuri numai la

ucideri, tâlhării, prădăciuni și blăstămării.

Dar cel mai rău lucru este, că nici un om adevărat binevoitor și iubitor de neam n'a putut să-și spu cuvântul sfânt și sănătos pentru că valul anarhiei și al destrăbălării poporului a scos la față printre oameni buni și oameni răi, cari făceau toate chipurile să-și înlăture, ba chiar și să i ucidă pe cei buni.

Iată acești oameni, cari au venit ca un blestem în țara aceasta la începutul revoluției ca câinii la hoit, căci până atunci petreceau prin toată Rusia și nici gând nu aveau de Basarabia, au început să facă prigoane de moarte la toți Moldovenii, cari simt moldovenește, cari aveau minte sănătoasă și iubire de neam.

Dar Dumnezeu sfânt n'a vrut moarte la acești oameni și a întregului popor al nostru. El ne-a trimis pe mama noastră adevărată România care ne-a pune toată rânduiala, ne-a îndrepta pe-o cale adevărată, care va duce tot neamul românesc la mare viitor.

Șă știți voi hoți-potlogari și compania voastră, că dacă voi ne-ați vrut moarte nouă și fraților noștri noi studențimea moldovenească vă spunem că noi moarte nu vă vrem, dar hotărâți vă spunem să vă lăpădați de lucrul vostru cel scârnav.

Gândiți-vă la ce nenorocire aduceți voi poporul cu faptele voastre scârnave!

Noi studenții moldoveni din Basarabia dela începutul revoluției am ridicat sfântul tricolor al tuturor Românilor și cu toate puterile ne am luptat cu dumneavoastră. Acum vom grămădi toată puterea și energia tinerețe noastre și avem să luptăm îndărjit cu D-voastră. Dacă aveți măcar v'ro leacă de omenie în sufletul vostru, cătați-vă de lucru curat deși noi din urmă vom striga: Dumnezeu să vă păzească.

Din partea noastră noi din toată inima curată a tinerețului mulțumim ceriului, că a trimis pe mama noastră adevărată mult așteptată și mult dorită de noi Noi vom da tot sprințul nostru de-a curăți țara noastră, patria Moldovei cei vechi, de toți dușmanii marelui ideal al nostru.

Trăiască libertatea și unirea tuturor Românilor.

Chişinău, 16 Ianuarie 1918.

Comitetul Studenților Moldoveni.

— Pe două pagini. Numărul de față al gazetei noastre iese numai pe două pagini, din pricină că tipografia noastră este prinsă cu lucrări multe din partea oștirii românești.

Comunicat oficial

Lupta sângeroasă dela BENDER.

Cucerirea orașului de către Români.

După violente lupte, pe care Români nu le-au dorit, dar la care ne-au silit rezistența neînțeleasă a trupelor bolșevice, azi în 20 Ianuarie 1918 ora 5 dimineața, trupele române, după trei zile de lupte crâncene, au ocupat BENDERUL. — Cetatea și podul sunt în mâinile noastre.

Am capturat o enormă cantitate de tunuri, arme și munițiuni. Orașul n'a putut fi cruțat de ororile războiului.

Pierderile noastre sunt cu totul neînsemnate.

Bolșevicii au fost alungați dincolo de Nistru.

Pierderile lor se ridică la aproape 10.000 morți.

Comandantul trupelor române
General, BROȘTEANU

Gazeta noastră în formă nouă.

Incepând cu numărul viitor, gazeta noastră nu va mai ieși sub numele de ARDEALUL, ci sub acela de ROMÂNIA NOUA, având în fruntea ei un comitet alcătuit din Români din toate țările locuite de neamul nostru și ca program: lupta pentru unirea tuturor Românilor într'o singură țară.

Numărul de față este cel din urmă număr din Ardealul. Cel din urmă număr din România Nouă va ieși în ziua de 24 Ianuarie.

ȘTIRI

— Directoratul cel nou. După o săptămână de dezbateri, în cursul cărora s'a cheltuit multă vorbă zadarnică și multe străduinți, care puteau aduce mari foloase dacă ar fi fost întrebunțate cu aceeași stăruință în lucruri mai bune, directoratul cel nou al Republicii Moldovenești s'a alcătuit în sfârșit în chipul următor: Dr. D. I. Ciugureanu, președinte și director al trebilor din afară; V. G. Cristea, director al trebilor din lăuntru; P. V. Erhan, director al învățământului; Gh. Savencu, director al trebilor judecătorești; N. N. Codreanu, director al căilor

ferate, poștelor și telegrafelor; Th. Iancu, director al finanțelor; Colonel Brăescu, director al trebilor războiului Controlor vremelnic a fost numit d-l Podvoiski. Locul de director al agriculturii și ne-goșului a rămas neocupat.

Noul Directoriat vine în vremea cu totul prielnică. Asigurat prin armata română împotriva anarhiei, el își poate închina toată muna în vederea îndreptării țării care așteaptă de acum, în loc de vorbe frumoase, fapte sănătase.

Îi dorim spor la muncă, cu toate că am fi așteptat ca el să se alcătuiască mai bine.

Dar despre asta credem că vom mai vorbi.

— Congresul țărănesc și bolșevicii. În sâmbul congresului țărănesc, care s'a deschis în 18 Ianuarie în Chişinău, s'au ivit câțiva agenți provocatori și spioni bolșevici. Incurajați de declarația Comandamentului român că acesta nu se va amesteca în trebile dinlăuntru ale țării, cum și de blândețea cu care ei s'a purtat chiar față de oa enii ce au avut amestec în uciderea și batjocurirea ostașilor ardeleni și români, au crezut că pot să se dedea la agitații și provocații deschise față de trupele române.

Un venetic, anume Rudiev, a îndrăznit să ceară în congres izgonirea în 24 de ceasuri a oștilor române din Basarabia.

Față cu asemenea uneltiri fățișe, Comandamentul Român s'a văzut nevoit să aresteze pe doi dintre agenții de căpetenie ai bolșevicilor și anume pe Rudiev și pe Prabhicki, pe care însuși numele îi arată ca străini de pământul moldovenesc.

La fel cu câștigii mai sunt mulți care lucrează pentru dărîmarea republicii moldovenești pe care ar dori-o s'o vază robită la străini. Le va veni și lor rândul.